

Justitieombudsmannen
Cecilia Renfors**Inspektion av Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Mitt,
gränsgrupp 3 (Uppsala) den 17 maj 2016**

Inledning

På uppdrag av justitieombudsmannen Cecilia Renfors genomförde byråchefen Lina Forzelius tillsammans med föredragandena Marie-Louise Collin och Annika Pallvik Fransson samt sekreteraren Andreas Paananen en inspektion av Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Mitt, gränsgrupp 3 (Uppsala) den 17 maj 2016.

Inspektionens genomförande

Inspektionen genomfördes i gränsgruppens lokaler på polishuset i Uppsala.

JO:s medarbetare togs emot av sektionschefen Kjell Timmerholm, gruppcheferna Therese Söderin och Lennart Proos, beslutsfattarna Fanny Baltzer och Stefan Martinengo, handläggarna Fredrik Eliasson, Pontus Engdahl och Nicklas Giovannini samt administratören Lena Backman.

Inspektionen inleddes med presentationer av gränspolisen och JO. Lina Forzelius upplyste att JO genomför en inspektionsserie av gränspolisen och att granskningen främst är inriktad på att kontrollera vilka rutiner myndigheten har för att säkerställa att beslut om avvisning eller utvisning inte verkställs om det finns hinder mot verkställighet.

Vid Kjell Timmerholms presentation av regionens organisation och gränsgruppens arbetssätt kom bl.a. följande fram.

Gränspolissektionen har för närvarande 34 anställda och det bedrivs utredningsverksamhet i Västerås (gränsgrupp 1), Gävle (gränsgrupp 2) och Uppsala (gränsgrupp 3). Lennart Proos är gruppchef för verksamheten i Gävle och Therese Söderin är gruppchef för utredningsverksamheten i Västerås och Uppsala. På flygplatsen i Västerås bedrivs gränskontroll och för den verksamheten är Göran Granqvist gruppchef. Sektionen har två beslutsfattare, Fanny Baltzer och Stefan Martinengo, och de är placerade i Uppsala. Sektionen kommer att utökas till ca 52 anställda.

Gränsgruppen i Uppsala har en administratör och fyra verkställighetsutredare, varav en är föräldraledig. Merparten av ärendena är överlämnade från Migrationsverket. Sedan Migrationsverket öppnade ett utreseboende i Åby har antalet överlämnade s.k. Dublinärenden ökat. Gränsgrupperna i Uppsala och Västerås har ca 600 ärenden vardera i balans. År 2015 verkställde gränsgruppen i Uppsala ca 115 avlägsnandebeslut.

Stefan Martinengo upplyste att det pågår ett arbete med att skapa enhetlighet inom regionen. Som ett led i detta har yrkesrollerna renodlats vilket fått till följd att han och Fanny Baltzer fattar samtliga beslut om tvångsmedel i utlänningsärendena. Det har lett till en likriktning både i beslut och handläggning. Det finns dock ett behov av riktlinjer och styrning från Polismyndigheten centralt.

Efter det inledande mötet granskades akterna i 50 avslutade verkställighetsärenden där den avresta personen lämnat landet på annat sätt än genom enskild resa (på egen hand). Drygt hälften av akterna avsåg personer som var tagna i förvar.

Under inspektionen hämtades kompletterande upplysningar om handläggningen av vissa ärenden in.

Inspektionen avslutades med ett möte med Kjell Timmerholm, Therese Söderin, Lennart Proos, Fanny Baltzer och Stefan Martinengo där Lina Forzelius sammanfattade vad som hade kommit fram vid granskningen och beskrev ärendets fortsatta handläggning.

Vad som kom fram vid inspektionen

Akterna var sorterade enligt JO:s anvisningar. Merparten av ärendena rörde beslut som Migrationsverket överlämnat till polisen för verkställighet. I samtliga ärenden fanns en ärendesammanställning och i de flesta ärenden rådde det god ordning i akterna.

Diarieföring

lakttagelser

I merparten av ärendena fanns handlingar som inte var registrerade i ärendehanteringssystemet PÄr. I flera ärenden var bl.a. förvarsbesluten inte diarieförda. I några av de granskade ärendena var samtliga handlingar registrerade och i dessa hade som regel diarieföringen skett i anslutning till att handlingarna kommit in till eller upprättats hos myndigheten.

Dokumentation (allmänt)

lakttagelser

I några ärenden var dokumentationen av de beslut som hade fattats och de åtgärder som i övrigt hade vidtagits god. I flera fall var dock dokumentationen bristfällig och det var svårt att följa ärendets gång. I ett fall var den information som saknades så väsentlig att det över huvud taget inte gick att förstå vad som hade hänt i ärendet. I ett antal ärenden saknades handlingar i akten som var diarieförda i PÄr. I

ett ärende saknades t.ex. en handling som överlämnats från Migrationsverket och i ett annat en framställan som gjorts till Polismyndighetens grupp för ambassadsamordning.

Verkställighetsutredning

lakttagelser

Det fanns inte någon dokumentation kring eventuella verkställighetsutredningar och det saknades skriftliga beslut i ärendena om hur och till vilket land utresan skulle ske (jfr 4 kap. 2 § i FAP 638-1).

Therese Söderin upplyste att det nyligen har införts en rutin som innebär att gruppchefen, efter föredragning av handläggaren, fattar ett formligt beslut om till vilket land och på vilket sätt avlägsnandebeslutet ska verkställas. Handläggaren föredrar ärendet när han eller hon gör bedömningen att avlägsnandebeslutet går att verkställa.

Kontroll av verkställighetshinder

lakttagelser

Vid granskningen kom det fram att någon dokumentation av att verkställighetskontroller hade genomförts som regel inte fanns i akterna. I ett ärende fanns en uppgift om att en person var dömd för brott. Det framgick dock inte av dokumentationen i ärendet om domen hade vunnit laga kraft innan avlägsnandebeslutet verkställdes.

Therese Söderin upplyste att när ett ärende kommer in till myndigheten görs alltid en kontroll i Migrationsverkets system WILMA, misstanke- respektive belastningsregistret, polisens dataregister för personefterlysningar (EPU) samt Schengens informationssystem (SIS) för att säkerställa att det inte finns verkställighetshinder. Under ärendets handläggning görs fortlöpande kontroller, och i anslutning till avresan görs alltid en förnyad kontroll i WILMA. Enligt en ny rutin ska handläggaren dokumentera att en kontroll har gjorts, vad kontrollen avser, vem som har gjort kontrollen och när den har gjorts.

Verkställighet till rätt land

lakttagelser

Det fanns inte i något av de granskade ärendena indikationer på att verkställighet, eller försök till verkställighet, hade skett till fel land. I två ärenden hade beslutet på utlänningens begäran verkställts till ett annat land än det som angetts i avvisnings- eller utvisningsbeslutet. I ett av dessa ärenden hade ett särskilt dokument benämnt "Underlag för bedömning av beslut om återvändande till annat land" undertecknats av utlänningen.

Kontakt med utländska ambassader

lakttagelser

Vid kontakter med utländska ambassader användes i regel Polismyndighetens grupp för ambassadsamordning (FAS). Någon dokumentation över handläggningen hos FAS fanns inte i de granskade akterna.

Husrannsakan och hämtning m.m.

lakttagelser

I några ärenden som granskades kom det fram att myndigheten hade fattat beslut om husrannsakan. Akterna innehöll dock varken någon dokumentation av beslutet eller något protokoll över den genomförda husrannsakingen. Protokollet var inte heller diariefört i ärendet.

I ett ärende fanns en anteckning om att en person hade förts till polishuset för samtal. Therese Söderin uppgav att personen hade hämtats till förhör med stöd av 9 kap. 9 § utlänningslagen, men det fanns inte någon dokumentation av beslutet i akten eller någon notering om vem som hade fattat det.

Therese Söderin uppgav att före den 1 mars 2016 fattades beslut om tvångsmedel av vakthavande befäl och protokollen över husrannsakingarna förvarades därför inte i akterna hos utredningsgruppen i Uppsala. Numera fattas dessa beslut av Fanny Baltzer och Stefan Martinengo. Åtgärderna ska dokumenteras och handlingarna ska diarieföras och läggas i aktuell akt.

Hon upplyste vidare att i de fall en person eller familj, som inte är förvarstagen, inte medverkar vid verkställigheten fattar myndigheten ett beslut om husrannsakan med stöd av 20 § polislagen och hämtar personerna. Det fattas däremot inte något särskilt beslut om hämtning. Det görs inte heller i de fall där personerna hämtas i bostaden för transport till flygplatsen enligt överenskommelse

Övrigt

I ett av de granskade ärendena uppgav utlänningsgruppen till gränspolisen att han hade en annan identitet än vad han uppgett vid asylprövningen. Migrationsverket underrättades om uppgifterna innan gränspolisen verkställde avlägsnandebeslutet i den nya identiteten.

Vid protokollet

Marie-Louise Collin

Protokollet justerat 2016-06-15

Lina Forzelius

Jag har tagit del av protokollet.

Inspektionen är en del av ett projekt där verksamheten vid Polismyndighetens gränspolissektioner har granskats. Det som har kommit fram föranleder för närvarande inte något uttalande från min sida. Jag avser dock att ta ett initiativ mot Polismyndigheten och be myndigheten att i vissa delar yttra sig över det som kommit fram vid denna och tidigare genomförda inspektioner.

Cecilia Renfors

Sändlista

Polismyndigheten, rättsavdelningen

Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Mitt

Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Mitt, gränsgrupp 3